

Drugi dio članka govori o socijalnoj strukturi »Crkve bosanske«. Iako je njena organizacija slična zapadnim srednjovjekovnim katarskim zajednicama, ipak se ne bi moglo reći da su njeni članovi slijedili i njihov dualizam.

Zadnji dio članka raspravlja o nauci »Crkve bosanske«, koja ima dodirnih točaka s naukom bogumila i zapadnih katarata. Hrvatski su trgovci upoznali u Carigradu, kako već rekosmo, nauku bogumila i donijeli je sobom u Hrvatsku, a odatle je, iz poznatih razloga, prešla u Bosnu. Radi toga se ne može govoriti o izravnoj vezi između bugarskih i makedonskih bogumila i bosanskih »krstjana«. Naprotiv, brojni su dokumenti koji nam govore o vezama između bosanskih »krstjana« s talijanskim i francuskim katararima u XIII i XIV vijeku.

Problem bosanske hereze autor dotiče i u svojim kasnijim člancima: »Albigois et »chrétiens« bosniaques«, *Revue d'histoire de l'église de France*, br. 2 (1973), 251—267. i »Raynerius Sacconi O. P. Summa de catharis«, *Archivum Fratrum Praedicatorum*, sv. XLIV (1974), 31—60.

Marijan Biškup O. P.

*Heinz Schürmann: JESU UREIGENER TOD. Exegetische Besinnungen und Ausblick. Oktav, 156 stranica, kartonirano 19,80 DM, Verlag Herder Freiburg (BR Deutschland) 1975.*

Smrt Isusova na križu opet je postala veoma aktualna tema, tema kojom se bave mnogi teolozi i filozofi. Toj temi je dapače bio posvećen jedan teološki simpozij koji su održali evangelički teolozi od 12. do 14. listopada 1972. u Grafath kod Fürstenfeldbrucka (o tom je simpoziju opširno pisao H. G. Link u časopisu *Evangelische Theologie* 33 (1973) 337—345 pod naslovom *Gegenwärtige Probleme einer Kreuzestheologie*). Istim ovim problemom bave se ove godine (1975) katolički egzegete Novoga zavjeta na svom simpoziju u Münchenu. Već ove dvije činjenice dovoljno govore o tome koliko je ova tema smrti i uopće teologije o smrti Kristovoj nazočna u suvremenoj teologiji. U tom kontekstu treba razumjeti i ovu knjigu koju je napi-

sao njemački egzegeta međunarodnog glasa *Heinz Schürmann*, profesor Sv. pisma u Erfurtu (DDR). Knjiga je napisana stručno egzegetski a izvrsno služi za duhovno razmatranje o Kristovoj smrti i o značenju Kristove smrti za današnjicu. Pisac je naime vjeru u Boga u svojim razmišljanjima povezo s trpljenjima suvremenog svijeta. Tako je knjiga veoma aktualna. Tema križa je za *Schürmana* ključ za bolje razumijevanje Boga i uopće problema teodiceje, Kristologije i antropologije. U svoje razmatranje pisac uzima i smrt Isusovu na križu i problem spoznavanja Boga, Krista i čovjeka.

Istraživanje preduskrnog Isusa uzelo je zadnjih dvadesetak godina velikog maha i mnogo je stručnih, egzegetskih i teoloških knjiga napisano o životu Isusovu, osobito s naglaskom na njegov preduskrni život (O tome je sažeto napisano u *Geist und Leben*, godište 46, godina 1973, stranice 300—310; izvrsno za knjišku orijentaciju). Ispočetka su mnogi mislili da se može govoriti i pisati samo o »Isusovim izvornim riječima« (ipsissima verba Jesu). Međutim sve više postaje jasno kako Isusove riječi ovisе o njegovim djelima i da ih u svjetlu njegovih djela možemo najbolje razumjeti. Zato su mnogi autori počeli istraživati »Isusova prazivorna djela« (Jesu ipsissima facta). A budući da je istraživanje *ipsissima verba Jesu i ipsissima facta Jesu* metodiški skopčano s mnogim poteškoćama, počelo se s više uspjeha i izgleda istraživati »smjernice« djelovanja i govorenja Isusova; počelo se istraživati »prazivornu Isusovu nakanu« (*ipsissima intentio Jesu*). No bez sumnje najbolje možemo spoznati riječi i djela Isusova kao i Isusovu namjeru tek u kontekstu njegove cjelokupne sudbine i njegova cjelokupna djelovanja a ponajpače pak u kontekstu njegove smrti u koju je išao dragovoljno. Zato je knjiga naslovljena *JESU UREIGENER TOD* to jest **ISUSOVA PRAIZVORNA SMRT** Istraživanje Isusove prazivorne smrti jest od središnje važnosti za razumijevanje Isusa Krista. No naslov knjige ima još dublji smisao: svaki čovjek umire svojom vlastitom smrću i njegova je smrt vla-

stitija što je dublje i potpunije živio, Isus je živio potpuno savršeno i na jedinstveni je način umro. Zato se može govoriti o JESU UR-EIGENER TOD. U smrti se Isusovoj stvaranje na najsavršeniji način otvara Bogu. Isusova je smrt Bogosredišnja. A u tova je spasi-teljska vrijednost Isusove smrti na križu: on je umro za nas, za ljude, za spas svijeta. Isusova je smrt smrt sina kojega otac »žrtvuje« (Rim 8,32; Iv 3,16) i smrt sina koji se sam daje (Gal 2,20; Ef5,2.25). Isus se u svojoj smrti daje Ocu iz ljubavi prema ljudima za ljude.

Knjiga je nastala na temelju pre-davanja koja je autor održao bilo struĉnjacima (1. poglavlje: *Wie hat Jesus seinen Tod bestanden und verstanden*), bilo studentima kao *Gastvorlesung* (2. poglavlje: *Das Weiterleben der Sache Jesu im nachösterlichen Herrenmahl*) bilo kao redovna predavanja svojim studentima (3. poglavlje: *Das Gesetz der Christus*) bilo svećenicima (završno poglavlje: *Ausblick*). Sva je ta predavanja autor preradio. u jednoj ih knjizi izdao i opskrbio ih bogatom literaturom u bilješkama.

Knjiga će izvrsno doći mnogim svećenicima kao polazište za razmatranje o Kristovoj smrti.

*Adalbert Rebić*

*Edward D. O'Connor: SPONTANER GLAUBE. Ereignis und Erfahrung der charismatischen Erneuerung. Mit einem Vorwort von Weihbischof Georg Moser und einer Einführung von Heribert Mühlen. Oktav, 272 stranice, kart. 29,50 DM. Broj Narodžbe 17053. Herder Verlag Freiburg, 1974. B. R. Deutschland.*

Ova nas knjiga izvješćuje o veoma uzbudljivim fenomenima sadašnje katoličke Crkve u USA, o karizmatičnom pokretu duhovne obnove (tzv. duhovski pokret, pentekostalni pokret). Ova je knjiga zapravo standardno djelo o pentekostalnom pokretu u katoličkoj Crkvi Sjedinjenih Američkih Država. Pisac knjige je profesor teologije na Sveučilištu Notre Dame (Indiana, USA) na kojem je upravo ovaj pokret nastao i pisac je u tom pokretu od početka veoma aktivan. Ovom je knjigom pisac zainteresirao sav kršćanski svijet za taj pokret. Knji-

ga je bila u USA bestseller i prevedena je bila na nekoliko svjetskih jezika.

Pisac informira o tipičnim fenomenima karizmatične obnove, o njezinim nastojanjima, o nastanku, radu i o ustrojstvu pokreta karizmatičke obnove. Pokret je zapravo nastao na Duquesne Sveučilištu kojim upravljaju Oci Duha Svetoga. Tamo se sastajala jedna skupina katoličkih studenata koji su se tako suživjeli s Kristom i s Duhom Svetim da je bilo slučajeva da su govorili jezike, imali proročke sposobnosti i sposobnosti istjerivanja đavla. Taj je pokret odmah preselio na Notre Dame Sveučilište i na druga Sveučilišta u USA kao i u ostala središta vjerskih organizacija. Osim veoma opširne informacije o samom pokretu pisac pokušava u trećem poglavlju pružiti teološku prosudbu duhovnosti tog pokreta koja ljudima otvara sasvim nove mogućnosti žive i proživjele vjere.

Za njemačko izdanje pisac je knjigu preradio prema najnovijem stanju tog pokreta. Predgovor je napisao Georg Moser, biskup Rottenburga, a teološki uvod za njemačke čitaoce paderbornski teolog Heribert Mühlen.

Knjigu preporučamo svim svećenicima, osobito onima koji se zanimaju za sve nove oblike vjersko-duhovne aktivnosti u Crkvi.

*A. Rebić*

*DANICA 1975. Hrvatski katolički kalendar. Redovito izdanje HKD sv. Ćirila i Metoda, 224 strane. Opremio Alfred Pal. Zagreb.*

U ovogodišnjoj DANICI posebno se ističu prilozi na obojenom papiru: prilog za djecu i prilog za naše radnike zaposlene u inozemstvu.

Budući da je ovo Sveta godina Radovan Grgec, glavni urednik HKD, piše u svome članku »Godina obnove, obraćenja i pomirenja« o svrsi Svete godine i o nužnosti obnove duha i pomirenja s ljudima. U članku »Kako su divne i krasne sve majke s malenim čedom u naručju svom« zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić piše o materinstvu. U članku »Žureći se Izraelom tražio sam Krista« Mirko Validžić na zanimljiv način opisuje svoj posjet Svetoj zemlji. U članku »Književ-